

กลไกทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ; ศึกษากรณีการจับ



นางสาวพิมพ์เพ็ญ พัฒโน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974 - 333 - 837 - 3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL MECHANISMS FOR THE PROTECTION
OF LEGAL RIGHTS UNDER THE CONSTITUTION OF KINGDOM
OF THAILAND 1997 ; A STUDY OF ARRESTING

MissPimpen Pattano

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Laws

Faculty of Laws

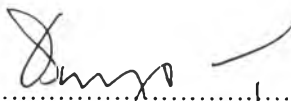
Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974 — 333 — 837 - 3

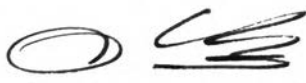
หัวข้อวิทยานิพนธ์ กลไกทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ;
ศึกษากรณีการจับ
โดย นางสาวพิมพ์เพ็ญ พัฒโน
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส


คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

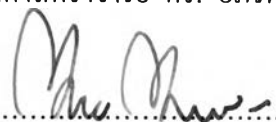

..... คณะบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ)

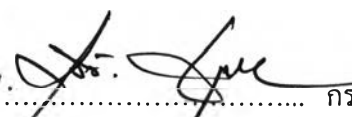
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)


..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)


..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)


..... กรรมการ
(ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์)


..... กรรมการ
(พล.ต.ต. กัมพล อรุณพลอด)

พิมพ์เพ็ญ พัดโน : กลไกทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย ; ศึกษากรณีการจับ. อาจารย์ที่ปรึกษา รศ. วีระพงษ์
บุญโญภาส , 153 หน้า . ISBN 974 - 333 - 837 - 3 .

“ การจับ ” เป็นการกระทำที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างมากไม่เพียงแต่กระทบต่อชื่อเสียง หน้าที่การงาน เสรีภาพในความเป็นอยู่เท่านั้น แต่รัฐยังจะต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากในการใช้เลี้ยงดูผู้ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในระหว่างการพิจารณา แต่กระนั้นก็ตามเพื่อให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไปโดยเรียบร้อย มีหลักประกันว่าในการพิจารณาพิพากษาคดีตลอดจนการลงโทษจะมีตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ด้วยเสมอ รัฐจึงมีความจำเป็นต้องจับและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดไว้และการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจจับและควบคุมตัวผู้กระทำความผิดได้จะต้องปรากฏว่ามีกฎหมายของรัฐบัญญัติให้อำนาจไว้ เช่นตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้เปลี่ยนแปลงแนวทางในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาจากรูปแบบควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) เป็นรูปแบบนิติธรรม (Due Process) ทำให้หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิเปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดปัญหาในด้านการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องต่างๆ อีกทั้ง ป.วิ.อาญา ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับหลักการที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว เช่น ป.วิ.อาญา ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันกำหนดให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้มีอำนาจออกหมายจับได้ เป็นต้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการร่าง ป.วิ.อาญา ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายบรรลุผลควบคู่ไปกับการธำรงค์ไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่มีมาแต่โดยธรรมชาติไม่ให้ถูกล่วงละเมิดไปจนเกินควร โดยมีวัตถุประสงค์สูงสุดที่จะรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของสังคม

ภาควิชา ...นิติศาสตร์... ลายมือชื่อนิติศพิมพ์เพ็ญ พัดโน.....
สาขาวิชา ...นิติศาสตร์... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา 2542..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

PIMPEN PATTANO : LEGAL MECHANISMS FOR THE PROTECTION OF
 LEGAL RIGHTS UNDER THE CONSTITUTION OF KINGDOM OF THAILAND
 1997 ; A STUDY OF ARRESTING . THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF.
 VIRAPHONG BOONYOBHAS , 153 pp. ISBN 974 – 333 – 837 – 3 .

“Arrest” is the process that has enormous effect to right and liberty of human being. Not only does it affect the reputation, occupation, freedom and right of living of an individual who has been arrested, but it also directly affects to a government’s budget because the government has to spend a lot of money in controlling and looking after all accused during trial procedure. Nonetheless, for the completion of the criminal procedure, an accused or a defendant has to be in the court during the trial. Therefore, the officer needs to arrest and control the suspect until the case has been decided. In addition to this procedure, the rights to arrest and to control should be provided by the law such as in the Constitution and in the Criminal Procedure Code.

According to the Constitution of Kingdom of Thailand 1997, a criminal justice administration is a change from a “Crime Control” system to a “Due Process” system. This change has influenced the right of an arrested person and it also raises a number of problems in enforcing the law. It has been agreed that the prevalent Criminal Procedure Code is either contradict or not consistent with the Constitution. For instance, Thai Criminal Procedure Code provides that only administrative officer or superior police officer has right to issue an arrest warrant.

With regard to the thesis proposal , the mechanism that comes up from a study is the Criminal Procedure Code of Thailand and the Constitution of Kingdom of Thailand 1997 should be more compatible to each other, together with the law enforcement officer has a duty to protect and maintain a right and liberty of an arrested person in our society.

ภาควิชานิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติศ วิมลพวงพิชญ์ พิศมโน
 สาขาวิชานิติศาสตร์.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ปีการศึกษา2542.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องด้วยความเมตตาของท่านคณาจารย์ผู้มีพระคุณทั้งหลายที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือแนะนำ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่สละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากรุณาแนะนำแนวความคิดและสนับสนุน โครงร่างวิทยานิพนธ์นี้แต่แรกเริ่มตลอดจนได้กรุณาตรวจทานแก้ไขจนสำเร็จ และผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ,ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และ พล.ต.ต. กัมพล อรุณพลอด เป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้เขียนโดยให้คำแนะนำในด้านการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดียิ่งตลอดจนกรุณาเสียสละเวลามาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์มหา จิตศิริรัตน์ เป็นอย่างสูงซึ่งนอกจากจะให้คำแนะนำและตรวจทาน แก้ไขวิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียนแล้วยังให้คำแนะนำแก่ผู้เขียนในด้านต่าง ๆ เป็นเหตุบังคาลใจให้ผู้เขียนมีความมานะพากเพียรจนวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ ผู้เขียนขอสำนึกพระคุณนี้ไว้อย่างไม่รู้ลืม

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบูรพจารย์ทางนิติศาสตร์ทุก ๆ ท่านที่ได้ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านนิติศาสตร์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ใช้ศึกษาต่อไป รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณเจ้าของงานนิพนธ์ทุก ๆ ท่านที่ผู้เขียนใช้ศึกษาและอ้างอิงในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนในการศึกษาเสมอมา สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำในการค้นคว้าเอกสารด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดียิ่ง

หากวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนมีคุณค่าและมีประโยชน์ในด้านการศึกษาอยู่บ้างผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาแก่ทุก ๆ ท่านที่เอ่ยนามมาข้างต้น หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

พิมพ์เพ็ญ พัทธโน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	6
1.3 วัตถุประสงค์.....	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.5 วิธีการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
2 แนวความคิดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครอง	
สิทธิของผู้ถูกจับ.....	8
2.1 แนวความคิดการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในเรื่องการจับ.....	9
2.2 ความหมายของคำว่า “ การจับ ”.....	11
2.3 การคุ้มครองสิทธิในเรื่องการจับตามปฎิญาสากล่าว	
ด้วยสิทธิมนุษยชน.....	14
2.4 วิวัฒนาการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย.....	19
2.5 แนวความคิดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจับตามกฎหมายไทย.....	26
2.5.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจับ.....	27
2.5.1.1 ผู้มีอำนาจจับ.....	27
(1) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ	
(2) พนักงานสอบสวน	
(3) ราษฎร	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

2.5.1.2	ข้อจำกัดในการจับ.....	32
	(1) จำกัดโดยเขตอำนาจ	
	(2) จำกัดโดยสถานที่	
2.5.1.3	วิธีปฏิบัติในการจับ.....	34
2.5.1.4	วิธีควบคุมตัวผู้ถูกจับ.....	35
2.5.2	หมายจับ.....	37
2.5.2.1	ผู้มีอำนาจออกหมาย.....	37
	(1) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่	
	(2) ศาล	
2.5.2.2	ลักษณะของหมายจับ.....	38
2.5.2.3	เหตุที่ออกหมายจับ.....	39
2.5.2.4	ขอบเขตของหมายจับ.....	40
2.5.3	การปล่อยชั่วคราว.....	40
3	การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
	พ.ศ. 2540 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ	43
3.1	หลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับตาม กฎหมาย	
	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.....	44
3.1.1	การจับโดยมีหมาย.....	44
3.1.2	การจับโดยไม่มีหมาย.....	47
3.1.3	การจับกุมบุคคลบางประเภท.....	47
3.1.4	การควบคุมตัวผู้ถูกจับ.....	50
3.1.5	การปล่อยชั่วคราว.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3.2	แนวความคิดและหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับตามกฎหมายต่างประเทศ.....	54
3.2.1	แนวความคิดและหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับตามกฎหมายระบบคอมมอนลอว์.....	54
3.2.1.1	ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	54
3.2.1.2	ประเทศอังกฤษ.....	60
3.2.2	แนวความคิดและหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับตามกฎหมายระบบซีวิลลอว์.....	65
3.2.2.1	สาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	65
3.2.2.2	ประเทศญี่ปุ่น.....	73
3.3	วิเคราะห์ปัญหาในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ.....	78
3.3.1	สิทธิที่จะไม่ถูกจับกุมโดยไม่มีเหตุอันควร.....	78
3.3.2	สิทธิที่จะถูกควบคุมตัวเท่าที่จำเป็น.....	80
3.3.3	สิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวเป็นหลัก.....	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540	97
4.1 ปัญหาและอุปสรรคในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน.....	99
4.1.1 ศาลเป็นองค์กรเดียวที่มีอำนาจออกหมาย.....	99
4.1.2 ผู้พิพากษา.....	100
4.1.3 เหตุในการออกหมายจับ.....	101
4.1.4 การแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดในการจับ.....	104
4.1.5 การจับโดยไม่มีหมาย.....	105
4.1.6 การให้นำตัวผู้ต้องหามาศาลภายในเวลาอันรวดเร็วเพื่อ ให้ศาลตรวจสอบถึงเหตุแห่งการจับกุม.....	108
4.1.7 การปล่อยชั่วคราว.....	110
4.1.8 ผลของการจับ การควบคุมตัวที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย.....	111
4.2 วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.	115
4.2.1 ผู้มีอำนาจออกหมายจับ.....	115
4.2.2 เหตุที่ออกหมายจับ.....	116
4.2.3 การจับโดยไม่มีหมาย.....	118
4.2.4 วิธีปฏิบัติในการจับ.....	119
4.2.5 การควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย.....	120
4.2.6 การปล่อยชั่วคราว.....	122

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	125
5.1 บทสรุป.....	125
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	127
รายการอ้างอิง	133
ภาคผนวก	139
ประวัติผู้เขียน	153

สารบัญตาราง

บทที่

หน้า

3.4 ตาราง 1	เปรียบเทียบหลักกฎหมายเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ	
1)	ผู้มีอำนาจออกหมาย.....	83
2)	เหตุในการออกหมาย.....	84
3)	การจับโดยไม่มีหมาย.....	86
4)	การควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลย.....	89
5)	การปล่อยชั่วคราว.....	92
ตาราง 2	วิเคราะห์เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกจับตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ	
1)	ผู้มีอำนาจออกหมาย.....	93
2)	เหตุในการออกหมาย.....	93
3)	การควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลย.....	94
4)	การจับโดยไม่มีหมาย.....	95
5)	การปล่อยชั่วคราว.....	96